

PS-VII.431.1.3.2024

Szanowny Pan
Bartłomiej Kłoczko
Wójt Gminy Kruklanki
ul. 22 Lipca 10
11-612 Kruklanki

Stosownie do art. 47 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. z 2020 poz. 224), zwanej dalej: „ustawą o kontroli w administracji rządowej”, przekazuję Panu Wójtowi treść wystąpienia pokontrolnego.

Wystąpienie pokontrolne

Kontrolę przeprowadzono w Urzędzie Gminy w Kruklankach, ul. 22 Lipca 10, 11-612 Kruklanki, NIP: 8451093628, REGON: 000535646, w siedzibie jednostki kontrolowanej oraz na grobach i cmentarzach wojennych położonych na terenie gminy.

W okresie objętym kontrolą oraz w okresie prowadzenia kontroli stanowiska kierownicze pełnili:

1. **Bartłomiej Artur Kłoczko** – Wójt Gminy Kruklanki, wybrany w wyniku wyborów w dniu 7 kwietnia 2024 r., urząd objął w dniu 7 maja 2024 r. (kontynuacja kadencji),
2. **Arkadiusz Słowik** – Skarbnik Gminy, powołany na stanowisko z dniem 1 lipca 2001 r. Uchwałą nr XXVI/158/2001 Rady Gminy Kruklanki z dnia 25 czerwca 2001 r. w sprawie: *powołania Skarbnika Gminy*,
3. **Barbara Ginkowska** - Sekretarz Gminy, zatrudniona od 4 marca 2024 r. na podstawie umowy o pracę.

[Dowód: akta kontroli str. 1-2]

Kontrolę przeprowadził zespół pracowników Wydziału Polityki Społecznej Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie w składzie:

- **Emilia Orzoł** – starszy inspektor wojewódzki, samodzielne stanowisko pracy do spraw mniejszości narodowych i etnicznych, organizacji pozarządowych oraz kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, legitymacja służbowa nr 18/2024 wydana przez Dyrektora Generalnego Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie, pełniąca funkcję przewodniczącego zespołu kontrolnego, na podstawie wydanego przez Wojewodę Warmińsko-Mazurskiego pisemnego, imiennego upoważnienia do kontroli nr WK-I.0030.305.2024 z dnia 26 sierpnia 2024 r.,
- **Piotr Duda** – Zastępca Dyrektora Wydziału Polityki Społecznej, członek zespołu kontrolnego, na podstawie wydanego przez Wojewodę Warmińsko-Mazurskiego pisemnego, imiennego upoważnienia do kontroli nr WK-I.0030.307.2024 z dnia 26 sierpnia 2024 r.,
- **Jan Kosiorek** – starszy inspektor wojewódzki, samodzielne stanowisko pracy do spraw mniejszości narodowych i etnicznych, organizacji pozarządowych oraz kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, legitymacja służbowa nr 31/2022 wydana przez Dyrektora Generalnego Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie, członek zespołu kontrolnego, na podstawie

wydanego przez Wojewodę Warmińsko-Mazurskiego pisemnego, imiennego upoważnienia do kontroli nr WK-I.0030.306.2024 z dnia 26 sierpnia 2024 r.

[Dowód: akta kontroli str. 3-5]

Termin kontroli: od 2 września 2024 r. do 3 września 2024 r.

Kontrolę odnotowano w książce kontroli jednostki kontrolowanej pod pozycją nr 4 (2024).

Przedmiot i zakres kontroli:

- przedmiot kontroli: ocena realizacji powierzonego Gminie Kruklanki zadania z zakresu administracji rządowej, dotyczącego obowiązku utrzymania grobów i cmentarzy wojennych,
- okres objęty kontrolą: od 1 stycznia 2024 r. do dnia 2 września 2024 r.

Informacji i wyjaśnień kontrolującym udzielał:

- referent do spraw komunalnych zatrudniony w wieloosobowym stanowisku do spraw gospodarki komunalnej w Urzędzie Gminy Kruklanki – pracownik realizujący kontrolowane zadanie.

Kontrolę przeprowadzono na podstawie art. 6 ust. 4 pkt 3 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. z 2020 r. poz. 224, z późn. zm.), art. 28 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. z 2023 r. poz. 190), oraz w związku z § 8 porozumienia Nr PS-VII.5230.1.50.2024 zawartego w dniu 15 maja 2024 r. pomiędzy Wojewodą Warmińsko-Mazurskim a Gminą Kruklanki w sprawie powierzenia Gminie prowadzenia zadania z zakresu administracji rządowej, dotyczącego obowiązku utrzymania grobów i cmentarzy wojennych (Dz. Urz. woj. warm.-maz. poz. 3583 z 24.07.2024 r.).

Kontrolowane zadanie jednostka przyjęła Uchwałą Nr L/448/2024 Rady Gminy Kruklanki z dnia 3 kwietnia 2024 r. w sprawie wyrażenia zgody na zawarcie porozumienia z Wojewodą Warmińsko-Mazurskim, na powierzenie Gminie Kruklanki prowadzenia zadań administracji rządowej, dotyczących utrzymania grobów i cmentarzy wojennych. Na mocy tej uchwały Wójt Gminy Kruklanki w dniu 15 maja 2024 r. zawarł z Wojewodą Warmińsko-Mazurskim porozumienie Nr PS-VII.5230.1.50.2024.

Na podstawie ustaleń kontroli działalność Urzędu Gminy Kruklanki ocenia się pozytywnie.

Pozytywnie oceniono:

- 1) prowadzenie dokumentacji organizacyjnej,
- 2) prowadzenie dokumentacji z aktami spraw bieżących (merytoryczna),
- 3) prowadzenie ewidencji grobów i cmentarzy wojennych,
- 4) prowadzenie wyodrębnionej ewidencji księgowej środków z dotacji,
- 5) nadzór nad stanem grobów i cmentarzy wojennych,
- 6) prowadzenie prac o charakterze porządkowo-konserwacyjnym.

1. Dokumentacja organizacyjna

W okresie objętym kontrolą zadanie wynikające z przedmiotu kontroli realizowali pracownicy wieloosobowego stanowiska do spraw gospodarki komunalnej, na podstawie regulaminu organizacyjnego stanowiącego załącznik do Zarządzenia Nr 4/2024 Wójta Gminy Kruklanki z dnia 9 stycznia 2024 r. w sprawie Regulaminu Organizacyjnego Urzędu Gminy w Kruklankach. Zapis zadania został ujęty w § 24 pkt 39 regulaminu - z zakresu cmentarze, w brzmieniu: „zagospodarowanie cmentarzy, w tym cmentarzy wojennych”. Wieloosobowe stanowisko podlega Wójtowi.

Obowiązki wynikające z powierzonego gminie zadania realizował podinspektor do spraw gospodarki komunalnej. Zadanie ujęto w zakresie czynności pracownika (nr OR.2122.6.2020 od dnia 2 marca 2021 r.) w pkt 23 w zakresie cmentarzy: "*Zagospodarowanie cmentarzy, w tym cmentarzy wojennych*". Od 1 marca 2024 r. zadanie realizuje referent do spraw komunalnych. Zadanie ujęto w części II ust. 3 pkt 6 zakresu czynności pracownika (nr OR.2122.19.2024) w brzmieniu: "*Zagospodarowanie cmentarzy, w tym cmentarzy wojennych*".

[Dowód: akta kontroli str. 1-2]

2. Prowadzona dokumentacja z aktami spraw bieżących (merytoryczna)

Na stanowisku pracy jest prowadzona teczka, którą oznaczono symbolem komórki oraz symbolem i hasłem z jednolitego rzeczowego wykazu akt:

- GKM.7045 "Utrzymanie miejsc grzebalnych 2024" (kat. B5)

Teczka zawiera spis spraw z zawartością wymienionych akt spraw bieżących m.in. korespondencję z Warmińsko-Mazurskim Urzędem Wojewódzkim w Olsztynie dot. przejęcia zadania z zakresu utrzymania grobów i cmentarzy wojennych na rok 2024, uchwałę RG, porozumienie w sprawie utrzymania cmentarzy wojennych, umowę z wykonawcą, zawiadomienie o przedmiotowej kontroli.

[Dowód: akta kontroli str. 1-2]

3. Prowadzona ewidencja grobów i cmentarzy wojennych

Ewidencja grobów i cmentarzy wojennych prowadzona jest przez gminę w formie papierowej w teczce oznaczonej symbolem i hasłem:

- GKM 7041 "Ewidencja cmentarzy na terenie jednostki samorządu" (kat. A.)

Teczka zawiera karty ewidencyjne według nowego wzoru założone dla grobów i cmentarzy wojennych z I wojny światowej z określoną na mapie lokalizacją oraz karty ewidencyjne z 2012 r. trzech cmentarzy wojennych.

[Dowód: akta kontroli str. 1-2]

Według ewidencji grobów i cmentarzy wojennych, której jeden komplet w formie elektronicznej jest w dyspozycji Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie ustalono, że na terenie kontrolowanej gminy zinwentaryzowano trzy obiekty cmentarnictwa wojennego w miejscowościach Krukłanki, Jeziorowskie i Żywki, wszystkie z okresu I wojny światowej.

W związku ujawnieniem błędów redakcyjnych dotyczącym opisu obiektów, karty ewidencyjne zostały skorygowane zgodnie ze stanem faktycznym uwidocznionym w trakcie oględzin. Dodatkowo założono kartę ewidencyjną dla mogiły wojennej z I wojny światowej położonej na cmentarzu ewangelickim w miejscowości Jurkowo. Mogiła została odnaleziona na terenie nekropolii w dniu 3 września 2024 r. podczas oględzin, w oparciu o zapis o tym miejscu spoczynku w publikacji dr Małgorzaty Karczewskiej pt. "*Groby i cmentarze I wojny światowej w powiecie giżyckim*", Białystok, 2022 (s. 259-261), udostępnionej Wydziałowi Polityki Społecznej przez autorkę.

Karty zawierają, w zależności od posiadanej wiedzy, m.in. takie informacje jak: nazwa gminy, powiatu, miejscowości, dawna nazwa miejscowości, położenie i opis lokalizacji obiektu, właściciel (zarządca) terenu, rodzaj obiektu, powierzchnia obiektu, numer i data wpisu do rejestru zabytków, okres

historyczny, informacja o pochowanych, status (narodowość) pochowanych, opis i stan zachowania obiektu, informacje dotyczące aktów wandalizmu, kradzieży, uszkodzeń, bibliografia (źródło danych). Okazane karty są kompletne, posiadają zdjęcia oraz mapy lokalizacyjne ze wskazaniem działki, na której położony jest dany obiekt.

Na podstawie rejestru zabytków nieruchomości dla województwa warmińsko-mazurskiego, zamieszczonego na stronie internetowej Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Olsztynie ustalono, że prawną ochroną konserwatorską objęto cmentarze wojenne w miejscowościach: Krukłanki, Jeziorowskie i Żywki.

Informacja o wpisie do rejestru zabytków nieruchomości została odnotowana w kartach ewidencyjnych tych obiektów w rubryce 12 „Numer i data wpisu do rejestru zabytków lub inna forma ochrony”.

4. Sprawozdanie z realizacji kontrolowanego zadania

Zgodnie z porozumieniem Nr PS-VII.5230.1.50.2024 z dnia 15 maja 2024 r. sprawozdanie merytoryczno-finansowe z realizacji zadania następuje w terminie do dnia 15 stycznia 2025 r. i obejmuje okres od początku realizacji zadania do 31 grudnia 2024 r.

W związku z wyznaczonym terminem, do dnia przedmiotowej kontroli jednostka nie była zobowiązana złożyć sprawozdanie.

5. Decyzje zezwalające na prace remontowo-budowlane i konserwatorskie

Z akt prowadzonych spraw wynika, że w 2024 r. gmina nie realizowała prac remontowo-renowacyjnych na obiektach wymagających pozwolenia Warmińsko-Mazurskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków oraz zezwolenia Wojewody Warmińsko-Mazurskiego, w trybie art. 5 ustawy o grobach i cmentarzach wojennych.

6. Postępowanie z dotacją

W dniu 19 marca 2024 r., w związku ze złożonym wnioskiem, Gmina Krukłanki otrzymała propozycję przejścia zadania dotyczącego opieki nad grobami i cmentarzami wojennymi w 2024 r. wraz z dotacją we wnioskowanej wysokości 5 500,00 zł. Gmina złożyła oświadczenie o przyjęciu dotacji z datą 21 marca 2024 r.

Plan dotacji gminy został zwiększony:

- Decyzją Wojewody Warmińsko-Mazurskiego Nr FB 93/2024 z 9 maja 2024 r. - **zwiększenie o kwotę 5 500,00 zł** z ustawy budżetowej.

Środki zostały wprowadzone do planu finansowego gminy:

- Uchwałą Nr L/452/2024 Rady Gminy Krukłanki z dnia 3 kwietnia 2024 r. *w sprawie zmian w budżecie gminy na 2024 r.* (zał. nr 1 i 2).

Data zaksięgowania środków:

- 3 czerwca 2024 r. (w rozdz. 71035 § 2020).

Zgodnie z porozumieniem środki finansowe były przeznaczone na wykonywanie bieżących prac porządkowo-pielęgnacyjnych i remontowo-konserwacyjnych na cmentarzach i grobach wojennych znajdujących się na terenie Gminy. Do dnia kontroli nie poniesiono wydatków z dotacji. Gmina Krukłanki na realizację przejętego od Wojewody zadania nie zapewniła środków własnych, co jednakże nie było warunkiem zawartego porozumienia z Wojewodą.

Zgodnie z § 3 ust. 1 porozumienia gmina zobowiązuje się do prowadzenia wyodrębnionej ewidencji księgowej środków finansowych otrzymanych z dotacji na realizację zadania oraz wydatków dokonywanych z tych środków. Ewidencja finansowo-księgowa jest prowadzona w wersji elektronicznej za pomocą programu Respons (05.032), moduł FK – finanse i księgowość ZETO SOFTWARE Sp. z o.o. Dla konta 224-03 jest prowadzona analityka „Rozrachunki budżetu W-M UW” (konto nr 710-71035-2020D-002000X).

[Dowód: akta kontroli str. 1-2; 6-8]

7. Opieka sprawowana przez gminę

Zgodnie z pisemnymi wyjaśnieniami w 2024 r., w ramach porozumienia zawartego z Wojewodą, pracami objęto następujące groby i cmentarze wojenne na terenie gminy:

- cmentarz żołnierzy niemieckich i rosyjskich z okresu I wojny światowej w Krukłankach,
- cmentarz żołnierzy rosyjskich z okresu I wojny światowej w Jeziorowskich,
- cmentarz żołnierzy niemieckich i rosyjskich z okresu I wojny światowej w Żywkach.

Prace porządkowo-pielęgnacyjne na terenie cmentarzy wojennych wykonywane są na podstawie umowy nr GKM.6.2024 zawartej z wykonawcą 29 maja 2024 r. na okres od dnia 29 maja 2024 r. do dnia 31 października 2024 r. Określona w umowie wartość wynagrodzenia wynosi 5 500,00 zł, środki pochodzą z dotacji wojewody.

Stan utrzymania obiektów cmentarnictwa wojennego jest monitorowany raz w miesiącu przez odpowiedzialnego za zadania pracownika Urzędu Gminy w Krukłankach. Przed przekazaniem wynagrodzenia wykonawcy prac następuje ich odbiór, z czego sporządzany jest pisemny protokół.

W badanym okresie na cmentarzach wojennych nie ujawniono przypadków wandalizmu, jak też zaśmiecania, niszczenia, zdarzeń losowych ani innych szkód. Nie odnotowano również skarg na stan utrzymania obiektów cmentarnictwa wojennego na terenie gminy. Nie występują utrudnienia i potrzeba uzgodnień w zakresie opieki nad cmentarzami wojennymi, ponieważ właścicielem gruntów zajętych pod wszystkie cmentarze jest Gmina Krukłanki.

[Dowód: akta kontroli str. 9-14]

8. Oględziny grobów i cmentarzy wojennych

W dniu 3 września 2024 r. w obecności pracowników gminy realizujących kontrolowane zadanie w okresie objętym kontrolą, przeprowadzono oględziny grobów i cmentarzy wojennych. Z przeprowadzonych oględzin sporządzono protokół.

Na podstawie przeprowadzonej wizytacji stwierdzono, że prowadzone prace porządkowo-konserwacyjne i należyta dbałość o wizerunek tych miejsc pozwalają zachować ich historyczną i zabytkową wartość. Groby i cmentarze wojenne oraz ich otoczenie były wykoszone i oczyszczone, utrzymane w sposób estetyczny. Niektóre nagrobki na cmentarzu wojennym w Żywkach, ze względu na zacienienie obiektu starodrzewem, porastają mech i porosty, a na części nagrobków inskrypcje pokryte czarną farbą wyblakły. W przypadku odnalezionej podczas oględzin mogiły wojennej położonej północno-zachodniej części cmentarza ewangelickiego w Jurkowie, osoby wizytujące zastały tam wykarczowany, uprzętnięty i wykoszony teren w bezpośrednim sąsiedztwie nagrobka, dojścia od strony bramy oraz wokół części grobów. Obiekt wymaga prac remontowych, wyrównania i wyodrębnienia zapadłej mogiły, uczytelnienia inskrypcji, oczyszczenia pomnika z mchów i porostów.

Uwagi i wnioski stwierdzone wobec wizytowanych obiektów, szerzej opisane w protokole oględzin, nie mają wpływu na ich ogólny odbiór, a stan techniczny nie zagraża bezpieczeństwu.

Na tablicy informacyjnej na cmentarzu wojennym w miejscowości Jeziorowskie podano ogólną liczbę pochowanych – 46, wskazywaną na centralnej steli z inskrypcją ku czci żołnierzy pochowanych w mogile w tylnej części cmentarza z dwoma skrajnymi krzyżami nagrobnymi. Liczba ta prawdopodobnie nie uwzględnia żołnierzy z mogił po bokach cmentarza. Według inskrypcji z krzyży na cmentarzu pochowano 67 osób, na nagrobku po lewej widnieje 1 oficer i 10 żołnierzy, po prawej 10 żołnierzy, w tylnej części po lewej 1 oficer i 22 żołnierzy, po prawej 1 oficer i 22 żołnierzy. Na liczbę 67 pochowanych na cmentarzu w Jeziorowskich wskazuje dr Małgorzata Karczewska w opracowaniu naukowym pt. "*Groby i cmentarze I wojny światowej w powiecie giżyckim*" (s. 253-258).

[Dowód: akta kontroli str. 15-22]

9. Obowiązki informacyjne

Kwota przyznana przedmiotowym porozumieniem nie przekroczyła 50 000,00 zł, wobec tego kontrolowana jednostka nie była zobowiązana do wypełnienia obowiązku informacyjnego w zakresie strony internetowej, plakatu informacyjnego bądź tablicy informacyjnej, o którym mowa w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 maja 2021 r. w sprawie określenia działań informacyjnych podejmowanych przez podmioty realizujące zadania finansowe lub dofinansowywane z budżetu państwa lub z państwowych funduszy celowych (Dz. U. z 2021 r. poz. 953, ze zm.).

Do ustaleń kontroli nie zostały wniesione zastrzeżenia.

Mając na uwadze powyższe oceny i wnioski, wnoszę o wykorzystanie uwag zespołu kontrolnego dotyczących zaplanowania i podjęcia działań, stosownie do posiadanych środków finansowych oraz po uzyskaniu zezwolenia organu konserwatorskiego i Wojewody Warmińsko-Mazurskiego - zgodnie z wymogami określonymi w art. 5 ustawy o grobach i cmentarzach wojennych, m.in. w zakresie prac remontowych na mogile w miejscowości Jurkowo, uczytelnienia napisów na nagrobkach na cmentarzu wojennym w Żywkach oraz korekty treści napisu na tablicy informacyjnej na cmentarzu wojennym w miejscowości Jeziorowskie.

Proszę Pana Wójta o poinformowanie Wojewody Warmińsko-Mazurskiego w terminie 21 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia, o sposobie wykorzystania uwag i wniosków, a także o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia działań.

Jednocześnie informuję, że stosownie do art. 48 ustawy o kontroli w administracji rządowej, od wystąpienia pokontrolnego nie przysługują środki odwoławcze.

WOJEWODA
WARMIŃSKO-MAZURSKI
Radostaw Król